

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVI (11)
No. (Štev.) 46.

“ESLOVENIA LIBRE”

BUENOS AIRES,
13. novembra (noviembre) 1958

Pismo Svobodni Sloveniji

London, 28.10.58.

Špoštovani gospod urednik,
Uspešno politično delovanje naše emigracije — slovenske, hrvatske in srbske — je že v naprej oteženo zaradi skupka raznih okoliščin, ki so izven našega vpliva. Med njimi je na prvem mestu sedanji napeti mednarodni položaj, ki velike zahodne demokracije nagiblje k temu, da težiše svojih skrbi posvečajo obrambi pred sovjetsko vojaško silo, skrb za pobijanje komunističnega nauka in komunistične propagande ter za podpiranje demokratskih teženj in pokretov po svetu pa postavlja jo v ozadje.

Toda postavlja se vprašanje: ali smo mi sami storili vse, kar je bilo v naši moči, da zagotovimo uspeh vsaj tam, kjer so uspehi v manjši ali večji meri odvisni od nas? Čas je, da si v tem oziru iskreno izprašamo vest.

Razdelitev emigracije iz Jugoslavije na tri dele — srbskega, hrvatskega in slovenskega — se da pojasniti in je upravičena. Sledi namreč nujno iz zgodovinskega in sociološkega dejstva, da obstojajo tri posebne narodne individualnosti. Toda odnosi med temi tremi narodnostnimi skupinami nimajo opravičila — čeprav se jih da pojasniti. Nikdo ne bo rekel, da v emigrantskih vrstah — pri Slovencih, Hrvatih in Srbih — ni požrtvovalnih naporov, da se bori proti komunizmu, zaradi katere smo sprejeli vse trdote življenja v izgnanstvu, da čim več moči. Toda ti napori ne gredo preko okvirov naših razcepjenih narodnostnih skupin. Ne samo, da v emigraciji ni skupne politike Hrvatov, Srbov in Slovencev in niti trajnega, dogovorjenega in vzporednega nastopanja, med njimi se ne vidi niti odločenosti, da se združijo vsaj od časa do časa, za posamezne nastope, vsaj takrat, kadar gre za zaščito koristi, ki so za nas vse življensko važne.

Največ skrbi vzbujajo odnosi med Srbi in Hrvatimi. Pri njih se nakopičeno nezaupanje ne zmanjšuje in hrvatsko ter srbsko časopisje v emigraciji — z redkimi izjemami, ki zaslužijo vse priznanje — je polno strastnih in strupenih polemik in napadov. Tu dobi človek včasih vtis, da so Hrvati in Srbi ostali v emigraciji zato, da se neovirano posvetijo medsebojnemu obračunavanju. Slovencem je treba izreči priznanje: v pametni zmernosti se ne udeležujejo teh ostrih spopadov, ki včasih emigraciji iz Jugoslavije dajejo podobo v bojno vrsto postavljenih sovražnih vojsk.

Tako stanje zapravlja silo emigracije iz Jugoslavije, ali celo uničuje njihove uspehe. Tako stanje izpodkopuje avtoriteto emigracije kot političnega predstavništva. Za tiste, ki opazujejo odziv javnosti in meročajnih političnih čimlecev v demokratskih državah Evrope in Amerike, je jasno, da povzročata tako stanje neprecenljivo škodo Slovincem, Hrvatom in Srbom, brez razlike. Tu se nam v odgovor na vsako našo kritiko in obsodbo komunistične vladavine v Jugoslaviji vedno meče očitek, da v demokraciji kritika in obsodba nasprotnika nista dovolji in da mi, tako razcepjeni in sprti, dokazujemo, da nismo sposobni, da bi proti komunističnemu režimu postavili svoje skupno alternativno rešitev za Jugoslavijo kot celoto ali vsaj za tisti celoten prostor, ki je obkrožen z njenimi mejami. Dejstvo, da demokratske sile med Srbi, Hrvatimi in Slovenci nimajo take skupne alternative silno škodli zaupanju v politično vrednost emigracije iz Jugoslavije tudi v tistih zahodnih krogih, ki nedvomno nasprotujejo komunističnim oblikam vladavine na splošno in tudi v Jugoslaviji. Vse naše prepričevanje, pa naj bo še tako glasno, da smo vsi proti komunistični oblasti v Jugoslaviji, in da je to skupno vsem, Slovincem, Hrvatom in Srbom, ostaja brez odziva v zahodnih državah s staro demokratsko tradicijo, ako ga ne spremljajo vsaj najsplošnejša pojasnjevanja o političnem načrtu, za katerega smo pripravljene delati.

Toda letos se v emigraciji, pri Slovencih, pri Hrvatih in pri Srbih, kaže

Božidar Vlačič je znana osebnost med srbskimi politikami. Bil je med najbolj zaupnimi sodelavci Ljubomirja Davidovića ter je bil član Izvršnega odbora Srbske demokratske stranke. Kot politični emigrant živi v Angliji.

Severnoameriška zunanja politika nespreneljiva

Po odločni zmagi demokratskih poslanskih in guvernerskih kandidatov nad republikanskimi tekmeci se je Eisenhowerjeva republikanska vlada znašla za naslednji dve leti pred kongresom, v katerem ima opozicija absolutno večino v obeh zbornicah. Toda medtem ko se obeh strank v notranje političnih in gospodarskih načelih v nekaterih pogledih razlikujeta med seboj, pa je težko govoriti o kakršnih koli različnih načrtih v zunanji politiki obeh strank. V zunanji politiki stoji oboje stranki kot en moč proti vsemu ostalemu svetu, kar je dejanski vzrok stalnosti in kontinuitete političnih in gospodarskih odnosov USA z drugimi državami sveta. Ta enotnost je tudi povzdignila USA na prvo mesto na svetu v vsch ozirih.

Skupno zunanjepolitično nastopanje je tokrat potrdil tudi sedanji demokratski vodja senata Lyndon R. Johnson, ki je pozval zmagovite demokrate, naj ostanejo zvesti dosedanjim linijam skupnega vodstva zunanje politike USA in naj podpro republikansko vlado Eisenhowerja v njenih naporih za svobodo proti komunizmu. Svoj poziv je Johnson zaključil s trditvijo: “Džava ne more obstajati na zunanjepolitičnem in obrambnem polju, če misli z dvema glavama”.

Enotnost zunanje političnega nastopanja obeh strank je potrdil tudi Dulles, ki je depal, da je prepričan, da ga bo tudi demokratski kongres podprl v njegovih prizadevanjih v borbi proti komunizmu.

Odnev volitev po svetu je bil različen glede vzrokov republikanskega poraza, edin pa je bil v tem, da se zunanja politika USA z demokratsko zmago v bistvenih potezah ne bo spremenila.

Berlinsko časopisje — vzhodno in za-

hodno — je trdilo, da je ameriški volilec izgubil zaupanje v notranjo politiko Eisenhowerjeve vlade.

“Morgenpost”, eden vodilnih dnevnikov zahodnega Berlina, je napisal, da je “ameriški narod izglasoval nezaupnico republikanski vladi.” Kakor drugi dnevniki, tako tudi Morgenpost trdi, da so bili vzroki republikanskega poraza naslednji: 1) Gospodarska kriza, 2) Slučaj Shermana Adamsa, 3) D plomatski porazi, med njimi zlasti zadeva okoli Formoze.

V Vzhodnem Berlinu je glasilo KP “Neues Deutschland” napisalo, da so volitve dokazale, da je ameriški narod naveličan “Dullesove politike na robu vojne.” Dnevnik je napadel nato demokrate in republikance, ker da se kljub demokratski zmagi zunanja politika USA ne bo spremenila.

Nasserjevo časopisje Združene Arabije je objavilo, da se ameriška zunanja politika ne bo bistveno spremenila. Dnevnik “Al Ayam” je napisal: “Arabi ne morejo pozabiti Trumanove demokratske vlade, ki je igrala vodilno vlogo v palestinski tragediji. Upali so na boljše med Eisenhowerjevo vlado, toda ameriška politika se je slabšala, tako da so Arabci končno izgubili vse upanje v USA.”

V Amanu, v Jordaniji, je dnevnik “Falastin” napisal, da imajo demokrate in republikance v zunanji politiki iste cilje, le da se morda razlikujejo v sredstvih za njih doseg.

Na Formozi so Čangkajskovi nacionalisti prepričani, da se ameriška politika do Formoze in bližnjega otočja ne bo spremenila z zmago demokratov.

Pekiški radio je poročal, da je “zmaga demokratov pokazala težko krizo v USA,” v zunanji politiki pa bo “USA

jih je napisal eden od uglednih prvakov Hrvatske seljačke stranke, nisem hotel pustiti brez odgovora in pozdrava. Smatram sem za potrebno, da tudi hrvatski čitatelji “Hrvatskega glasa” vidijo, v kakih meri je prepričanje o neobhodni potrebnosti srbsko-hrvatsko-slovenskega sporazumevanja razširjeno med Srbi. Moj odgovor vsebuje pismo uredniku, ki je bilo objavljeno v “Hrvatskem glasu” 25. avgusta letošnjega leta.

Vsi v emigraciji — Slovenci, Hrvati in Srbi — samo v izjemnih primerih bemo liste, ki jih ne izdajajo naše lastne narodnostne skupine. Moram Vam z velikim obžalovanjem reči, da so srbski krogi v emigraciji izvedeli za tiste važne izjave dr. Kreka v Zborniku Koledarju Svobodne Slovenije šele takrat, ko jih je objavila “Poruka”. Zaradi tega bi Vas, gospod urednik, prosil, da v “Svobodni Sloveniji” objavite to moje pismo. Mislim, da bo koristno, če bodo Vaši slovenski bralci zvedeli, da mnenje dr. Kreka o neodložljivi potrebi po slovensko-hrvatsko-srbskem sodelovanju, zagovarjajo politični ljudje na srbski strani, z enako odločnostjo kakor dr. Krek. Kakor dr. Krek in I. Jukič tudi jaz mislim, da je konkretno dokončno reševanje medsebojnih odnosov med Slovenci, Hrvatimi in Srbi stvar narodov doma. To misel sem poudaril tudi v svojem pismu uredniku “Hrvatskega Glasa”. Toda tudi, če vprašanje dokončne rešitve pustimo ob strani, ostaja za nas v emigraciji še vedno široko polje naših skupnih koristi za razpravo, sporazumevanje in skupno delo. Srbe, Hrvate in Slovence ne deli kaka “železna zavesa”, deli jih pa zavesa, spletena iz medsebojnega nepoznavanja in nezaupanja. Prepričan sem, da bi mirna in objektivna izmenjava mišljenj v naših vrstah odkrila, da je na obeh straneh te zavesa več dobre volje in soglasnosti kot to izgleda v sedanjem stanju medsebojne “mrzle vojne”. Prepričan sem, da je dolžnost našega emigrantskega tiska — slovenskega, hrvatskega in srbskega — da omogoči in podpre javno razpravo, iz katere bi zraslo skupno javno mnenje, ki bi potem moglo med našimi političnimi ljudmi v svobodnem svetu sprožiti in podpre stike in iskanje skupnega dela za zaščito tistih vrednot, ki so življenske važnosti za nas vse, Slovence, Srbe in Hrvate.

Z odličnim spoštovanjem
Božidar Vlačič

nadaljevala s svojo imperialistično politiko”.

V Meksiku je bivši ameriški veleposlanik v tej državi in župan New Yorka O'Dwyer izjavil, da bo z demokratsko kontrolo kongresa USA posvetila več pozornosti latinski Ameriki. Obtožil je republikansko vlado, da je zanemarila 200 milijonov prijateljev južno od Rio Grande. Po njegovem mnenju latinska Amerika noče darov, pač pa tehnično in drugo pomoč.

Časnikarji pri papežu Janezu XXIII.

Papež Janez XXIII. je pretekli teden sprejel v posebni avdienci, skupino 500 časnikarjev, predstavnikov svetovnega tiska, in jim v veselem razpoloženju dal napotke za njihovo odgovorno delo.

Janez XXIII. je bil vidno veselo razpoložen, ko je omenjal njihove napore, da bi izvedeli skrivnosti konklava, na katerem so izvolili njega kot 262. naslednika sv. Petra. “Naporji tiska so bili izredni,” je pripomnil, “toda molk konklava je bil še izrednejši”. Časnikarji so se s papežem zasmejali njegovi opazki.

Sedeč na prestolu v vatikanski Klementinovi dvorani, je papež hitro govoril v francoščini, brez zapiskov in z mnogo manjšo formalnostjo, kakor je to delal njegov prednik Pij XII. na takih tiskovnih konferencah. Često je pogledal čez mikrofona in se veselo smejal svojim poslušalcem.

“Sem še vedno novinec v službi sve-

tovnega očetovstva”, je dejal, govoreč o sebi in prvi osebi ednine, namesto v prvi množini, kakor papeži navadno delajo. “Moram se vam izpovedati,” je nadaljeval s smehom na ustih, “da se ob prebiranju časopisja najbolj zabavam pri branju zgodb o sebi in tistih, ki popisujejo skrivnosti konklava, tako, da sem veselo razpoložen ves dan.”

Papež pa je ostro kritiziral članke, “ki jih je mogoče smatrati za navodila nam kako naj vladamo. Morate si enkrat za vselej zapomniti, da se držimo tradicij in načel Cerkev.”

Papež je tudi izrazil upanje, da njegovi poslušalci ne bodo užaljeni, če jih poziva, naj pišejo resnico. “Ta poziv vam je namenjen kot očetovsko, ali boljše, kot bratsko navodilo, ki naj vam pomaga pri vašem delu.”

Janez XXIII. je končal avdienco s podelitvijo papeškega blagoslova časnikarjem.

Zastoj na konferenci v Ženevi

Na konferenci zahodnih in vzhodnih atomskih strokovnjakov v Ženevi, na kateri naj bi razpravljali o načinu preprečitve nadaljnjih atomskih poskusov in o načinu preprečitve iznenadnih atomskih napadov katerekoli države, in ki se je pričela 31. oktobra t. l., je prišlo do zastaja, ker je sovjetski delegat Kuznecov v svojem govoru napadel zahodne države, predvsem USA in Anglijo, da nečeta prenehati z oboroževalno tekmo in je treba najprej rešiti problem razorožitve, potem da je mogoče razpravljati o atomskem vprašanju. Zahodni strokovnjaki so dobili od svojih vlad navodila, da o političnih problemih na konferenci ne smejo razpravljati, ker da mora imeti konferenca izključno tehnični značaj. Zaradi Kuznecovega govora,

v katerega je vnesel politične probleme, so razgovori prišli na smrvo točko.

Drug problem, ki resno ogroža to konferenco, pa je Moskva, ki je kljub ameriški in britanski objavi, da sta ti dve državi prenehali z nadaljnimi atomskimi poskusi od 31. oktobra t. l. dalje za ves čas trajanja konference in če se na konferenci sporazumejo, še za nedolžen čas, prekršila ta pogoj za sklicanje konference in na skrivaj izvedla dva atomska poskusa 1. in 3. novembra. Ameriška atomska komisija je s posebnimi pripravami ugotovila ti dve atomski eksploziji in objavila, da ju je ZSSR izvedla v južnem delu države in ne na področju Novaje Zemlje v Severnem morju, kjer je izvršila doslej večino atomskih poskusov.

Raketa na Luno zopet 5. decembra

Ameriško letalstvo, kateremu je Eisenhower poveril prve tri izstrelitve rakete proti Luni, je imelo tudi pri novem bescem poizkusu smolo, ko je raketa že 1500 kilometrov nad zemljo eksplodirala, ker se ni pravilno vžgal tretji del. Poskus je propadel ter so deli rakete padli nazaj na Zemljo nekje v osrčju Afrike. Strokovnjaki bodo poskušali najti te dele.

Sedaj je prišla na vrsto za izstrelitev rakete proti Luni ameriška vojska, kateri je Eisenhower poveril dva taka poskusa. Vodja teh poskusov je general-

major Medaris, eden njegovih glavnih pomočnikov pa nemški raketni strokovnjak von Braun. Vojska je doslej uspešno izstrelila na pot okoli Zemlje tri satelite z raketo Jupiter-C. Z enako raketo, predelano za polet proti Luni, namerava izvesti sedaj poverjeno ji nalogo. Medaris je objavil, da ima njegovo moštvo za ta poskus že vse pripravljeno in da bo izstrelilo raketo proti Luni okoli 5. decembra, ko bosta Zemlja in Luna zopet v najbolj pripravnem položaju za tak poskus.

IZ TEDNA V TEDEN

Na Srednjem Vzhodu je prišlo do nove napetosti, ko sta dva sirijška lova Mig poskušala prisiliti letalo jordanskega kralja Huseina na pristanek v Damasku. Husein se je vozil na tritedensko počitnice k svojim sorodnikom v Švici in je po predhodnem dovoljenju iz Damaska letel čez Sirijo. Huseinovo letalo se pozivu Migov ni odzvalo in se je srečno vrnilo v Jordanijo. Jordanska vlada je vložila oster protest v Siriji.

Taipeh je odločno zavrnil obtožbo kitajskih komunistov, da je njegovo topništvo s Quemoya bombardiralo kitajsko celino s plinskimi granatami. Obtožbo je zavrnilo tudi ameriško poveljstvo na Formozi.

Na letošnji novembarski paradi v Moskvi za proslavo boljševiške revolucije niso pokazali nobenega atomskega orožja niti ne raket. Parada je bila, kakor običajno, razkošna ter so ji prisostvovali sovjetski ministri s Hruščevom na čelu. Obrambni minister maršal Rodion Malinovski je, kakor druga leta drugi obrambni ministri, v govoru napadel Zahod, da se pripravljajo na vojno in mu zagrozil, da ga bo ZSSR pokončala, če pride do spopada.

Na Cipru so Angleži začeli deliti o-

rožje med britansko prebivalstvo otoka za obrambo proti teroristom Eoke.

Hruščev je predlagal zahodnim zaveznikom, naj odidejo iz Berlina, ker namerava tudi sovjetska vojska zapustiti svoj del Berlina in ga prepustiti vzhodnonemški vladi. Zapad je ta predlog odločno zavrnil z izjavo, da enostransko ni mogoče odgovadati pogodbe, ki je bila leta 1943. sklenjena med ZSSR na eni in zahodnimi zavezniki na drugi strani.

Nobelovo nagrado za mir je letos dobil 48 letni belgijski dominikanski pater Georges Pire, ki je po drugi svetovni vojni zastavil vse svoje sile za pomoč beguncem. Nagrada znaša 41.227 dolarjev. Ostale Nobelove nagrade za leto 1958 so dobili: za literaturo in fiziko Rusi, za medicino Amerikanci in za kemijo Angleži.

V Rimu se je sestalo sedem kardinalov in ok. 40 nadškofov in škofov iz južne Amerike na konferenco v južno-ameriškem kolegiju, na kateri razpravljajo o problemih katoliške Cerkev v latinski Ameriki in o nujnosti in načinu borbe proti komunistični nevarnosti na tem delu sveta.

Proslava 40 letnice slovenske osvoboditve v USA in Kanadi

Štiridesetletnice osvoboditve slovenskega naroda izpod avstro-ogrškega jarma so se toplo spominjali tudi v Severni Ameriki in Kanadi. V obeh državah sta bili proslavi v nedeljo dne 26. oktobra. Obe proslavi sta lepo izpadli.

Proslava v USA

je bila v dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair v Clevelandu. Pod pokroviteljstvom Narodnega odbora za Slovenijo jo je pripravil posebni pripravljalni odbor pod predsedstvom gen. Ivana Prezljaja, Jakoba Žaklja in Zdravka Novaka. Sodelovali pa so pevska zborava Stavček in Korotan, člani Slovenskega odra in mladinskega društva Kres.

Med udeleženci proslave so bili tudi ugledni predstavniki slovenskih staronaseljencev. Tako glavni blagajnik Li-ge Matt Intihar, podpredsednik KSJK Jože Nemanič, občinski svetnik Kovačič, podpredsednik Grdinove North American Bank Franc Jakšič, direktor Glasbene matice Tone Šubelj. Na čelu slovenske duhovščine je bil duh. svetnik Anton Merkun. Srbsko narodnostno skupino je predstavljala večja družba "Ravnogorec" z Miloradom Mitičem na čelu ter skupina Ljotičevcev na čelu z dr. Karapandžičem. Navzoč je bil tudi biv. tajnik nar. skupščine poslanec dr. Dragi Jevremovič, polkovnik Jovan Trisič, radio oddaja Ravna gora je pa zastopala Dr. Darya Terček.

Spored so začele slavnostne fanfare, nakar je Miro Odar recital Šalijevo "Rodni zemlji". Pevski zbor Slavček je pod vodstvom Miodraga Savernika zapel pesmi Gor čez izaro, Dol v kraju sama zase in Vodopivčevu Boter polju.

Slavnostni govornik na proslavi je bil dr. Miha Krek, predsednik NO za Slovenijo. Najprej je pozdravil odlične osebnosti, ki so prišle na proslavo 40 letnice slovenske osvoboditve, zlasti predstavnike drugih narodnostnih skupin, zatem je predložil v odobritev resolucijo v korist zaščite pravic koroških Slovencev. Nato pa je imel izredno lep govor, v katerem je prikazal borbo Slovencev skozi dolga stoletja za njihovo narodno osvoboditev leta 1918. Za izčrpana izvajanja v govoru so ga vsi navzoči nagradili z dolgotrajnim odobravanjem. Dr. Krekov govor objavljamo na drugem mestu.

Po odmoru je nastopil pevski zbor Korotan. Pod vodstvom svojega pevodje M. Milača je zapel pesmi Ipavčev Slovenec sem "in Foersterjevo" "Naše gore", zatem je pa Jože Likozar recital Gregorčičevo pesem "Naš narodni dom". V imenu srbskih delegacij je povzel besedo biv. Poslanec dr. Dragi Jevremovič ter je Slovincem toplo čestital k proslavi 40 letnice narodne osvoboditve.

Uspelo proslavo je učinkovito zaključila plesna skupina mladinskega društva Kres. Ples je za to proslavo naštudirala gđc. Eda Petek.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

V proslavo osvoboditve

Govor dr. Miha Kreka, predsednika NO za Slovenijo, dne 26. X. 1958 v Clevelandu

Konec prve svetovne vojne je nam Slovincem prinesel prelom tisoletne zgodovine. Srečen prelom. Najmočnejši uspeh in izraz narodne suverenosti v tisočletju.

29. oktobra 1918 sem stal na Kongresnem trgu v Ljubljani. Množice so ga napolnile. Vsak je čakal, da se bo zgodilo nekaj velikega, novega. Slovenske narodne zastave na hišah in pred skupinami, ki so vrele na trg, so napovedovale narodno slovesnost. Pred okrašenim deželnim dvorcem je stala struna, pa čudna četa častnikov, Slovencev, ki so služili v raznih oddelkih avstrijskih obo-roženih sil, nosili zato različne uniforme in so najbrže bili v skupnem "razporedu". Slovesnost je bila kratka. Z balkona deželnega dvorca so politični zastopniki in škof Jeglič oznanili, da ta dan Slovenci izstopamo iz Avstro-ogrške monarhije ter po načelu in pravici samoodločbe narodov vstopamo s Hrvti in Srbi v skupno narodno državo južnih Slovanov. Tedaj so častniki potegnili sablje v pozdrav rojstva narodnega osvobo-đenja, trg je odmeval v petju narodne himne, z uniform so sfrčali vsi emblemi avstrijsstva in nadomestile so jih narodne trobnice.

To preprosto slovesno simboliko je vsak razumel. Tisoč let pod tujim gospodstvom je minulo. Kar je bilo vsaj zadnjih sto let konkreten cilj narodno

Proslava slovenskega narodnega praznika v Kanadi

To proslavo so pripravili pristaši slovenske krščanske demokracije v sodelovanju z Zvezo slovenskih protikomunističnih borcev. Pripravljalnemu odboru je predsedoval dr. Srečo Pregelj.

V nedeljo dne 26. oktobra je bila dopoldne v Torontu v slovenski župni cerkvi Marije Pomagaj maša za vse, ki so med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo darovali svoja življenja za svobodo Slovencev. Med mašo je imel lazarist Sodja cerkveni govor o Kristu kralju in o vseh, ki so v borbi za njegovo kraljestvo dali svoja življenja.

Popoldne istega dne je bil v župni cerkvi najprej rožni venec, nato pa litanije. Po končanem verskem opravilu so ljudje ostali v cerkvi, v veži so se pa zbrali biv. domobranci na čelu s predsednikom Zveze protikom. borcev Cirilom Prezeljem, ki je odkril spominsko ploščo za padle protikom. borce. Župnika dr. Jakoba Kolariča je naprosil, da jo je blagoslovil. Pri tej spominski slavnosti sta imela oba govore, v katerih sta poveljevala spomin padlih slovenskih junakov. Pevci na koro so pa v počastitev njihovega spomina zapeli Gallusovo "Glejte, kako umira pravičnik".

Po odkritju in blagoslovitvi spominske plošče so se rojaki podali v cerkveno dvorano na proslavo 40. letnice osvoboditve slovenskega naroda. Na proslavo slovenskega narodnega praznika so prišle tudi odlične kanadske osebnosti. Tako župan mesta Toronto Nathan Phillips z gospo, kontrolor mesta Toronto in kandidat za torontskega župana J. Cornish z gospo. Navzoči so bili Joseph Brousek, podpredsednik NO za Čehoslovaško ter predsednik Latvijske narodne federacije A. Sven.

Proslava se je začela s kanadsko himno, nakar je odvetniški pripravnik A. Ambrožič v angleščini pozdravil zbrane goste ter jim razložil pomen proslave. Takoj nato je povzel besedo torontski župan Phillips. Zahvalil se je za povabilo, pozdravil vse zborovalce in Slovincem toplo čestital k njihovem narodnemu prazniku.

Po županovem odhodu je možki zbor pod vodstvom dr. S. Preglja zapel "Oj Triglav moj dom". Naslednjo točko je imel O. Mauser ter je recital odlomek iz Župančičeve Dume. Pesmi "Domovina, mili kraj" in "Pobratimija" sta želi veliko odobravanje. Lepo je bila podana tudi recitacija Kunčičevega "Samorastnika".

Govor o pomenu 29. oktobra 1918 za slovenski narod je imel dr. Peter Klopčič. Za svoja klena izvajanja je žele splošno odobravanje.

V drugem delu proslave so izrekli svoje pozdrave in čestitke gostje. Nastopil je znova pevski zbor s pesmimi "Lipa zelena da je", "Na straži" in "Domovini", Lojze Ponikvar je recital Cankarjevega Gospoda stotnika, Peter Markez je govoril "Borcem za svobodo", nakar je lepo proslavo zaključila slovenska narodna himna.

političnega dela: Zedinjena Slovenija v jugoslovanski državi, to je tedaj nastalo. Narodna misel je zmagala, narodna želja se je uresničila. Dejstvo osvobođenja nas je prevzelo, osvobođenja smo se veselili, osvobođenje smo praznovali po vsej slovenski zemlji. Zadoščenje je bilo v tem, da je po tisoč letih dobil javno oblast med nami naš človek in da je naš jezik postal uradna beseda. Na mah je minil strah, da bi se uresničile grožnje naših severnih in južnih sosedov, ki so med vojno napovedovali, da bodo slovenstvo po vojni in zmagi dokončno zatrli. Vera in upanje v lepo bodočnost sta napolnila naša srca.

29. oktober 1918 je dejansko bil le zunanje manifestativen praznik narodnega osvobođenja. Vsi važnejši revolucionarni čini, ki so Slovenijo prevedli iz Avstro-Ogrske v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, so se zgodili poleti in jeseni 1918, večinoma že pred koncem oktobra. Sredi avgusta so ustanovili v Ljubljani Narodni svet, kot vrhovno slovensko politično organizacijo. Dne 5. oktobra so v Zagrebu objavili nastanek Narodnega Veča Slovencev, Hrvatov in Srbov. To je bilo od tistega dne dalje vrhovno politično predstavništvo teh narodov, kolikor so bili naseljeni v mejah monarhije. Predsednik v obeh odborih je bil dr. Anton Korošec, tedaj nesporni politični zastopnik Slovencev, Hrvatov in Srbov v dunaj-

Dr. Alojzij Kuhar umri

Tako so se glasila pred dnevi kratka sporočila iz Sev. Amerike in potrjevala dejstvo, da je smrt znova posegla med vidne in vplivne slov. javne delavce v slov. protikom. emigraciji.

Rajni dr. Kuhar je bil koroški rojak. Rodil se je 18. junija 1895 v Kotljah. V družini je bilo več otrok. Vsi so bili izredno nadarjeni, idološko in politično pa različno usmerjeni. Navajamo samo že pred leti umrlega pokojnikovega brata Lovreta — znanega slovenskega pisatelja Prežihovega Voranca, ki je pripadal komunistični stranki. Po končani gimnaziji v Celovcu je dr. Kuhar v tem mestu vstopil v bogoslovje ter bil posvečen v duhovnika leta 1918. Po novi maši je deloval kot kaplan med rudarji v Črni, leta 1920 je pa odšel nadaljevat študije v Pariz. Na pariški univerzi si je poglobljal znanje v političnih in gospodarskih vedah ter v žurnalistiki. V Parizu je v tedanjih letih deloval tudi kot redovni hišni duhovnik ter komisar za jugoslovanske izseljence v Franciji pri jugoslovanskem veleposlanstvu. Na tem položaju je slovenskim izseljencem storil veliko dobrega, ker se je za njihov gmetni in socialni položaj res brigal in je storil vse, da bi zanje dosegel čim boljše socialno zaščito.

Po vrnitvi v domovino je vstopil v uradništvo Slovencev ter je pri njem prevzel zunanje politični referat. Njegovi zunanje politični članki ter razlage zunanje političnega dogajanja v svetu so vzbujali splošno pozornost med bralci lista ter očitovali politično močno razgledanega in strokovno zelo nabraženega moža, ki si je kmalu priboril sloves izredno sposobnega slovenskega časnika. Med svojim bivanjem v Ljubljani je bil med radijskimi poslušalci tudi zelo priljubljen kot sobotni radijski zunanje politični komentator. Ljudje so ga radi poslušali tudi kot govornika na raznih prosvetnih in verskih tečajih. S svojim živahnim načinom podajanja tvarine je znal pritegniti pozornost poslušalcev nase s tako silo, da so mu napeto sledili do konca. Zaradi svojih velikih časnikaških sposobnosti so postali nanj pozorni tudi številni inozemski časnikaški raznih svetovnih agencij vedno obrabali nanj po informacije, kadar so se dogajale kake važnejše stvari v Sloveniji.

Neposredno pred vojno je postal v Ljubljani predsednik slovenske narodnoobrambne ustanove. V tedanjih letih je potoval tudi po Nemčiji. Posrečilo se mu je priti v nacistični urad za nemštvo v drugih državah. Tu je ugotovil, kako podrobno so imeli nacisti razpredeno svojo organizacijo tudi v Sloveniji ter točno zabeležene vse svoje ljudi. Ko so nacisti pozneje ugotovili, da je Kuhar tedaj potoval po Nemčiji po Koroščevem

navodilu, in je za jug. vlado prinesel dragocene podatke, so postali nanj besni ter so ga začeli v listih napadati.

Neposredno pred izbruhom druge svetovne vojne je po naročilu vodstva Slovenske ljudske stranke s pok. Francetom Gabrovškom odpoval v inozemstvo z nalogo, da bo tam branil koristi slovenskega naroda. Pri kraljevi begunski vladi v Londonu je bil direktor jugoslovanske informativne službe, pozneje je pa bil poslanik pri poljski begunski vladi.

Po vojni se ni maral vrniti domov. Ostal je raje v izseljenstvu ter postal v Angliji prvi slovenski izseljenški duhovnik. Na univerzi v Cambridgeu je tudi nadaljeval zgodovinske študije ter je dobil naslov doktorja. Za doktorsko disertacijo je napisal obširno študijo o naseljevanju in pokristjanjevanju Slovencev na Koroškem.

V Angliji je ostal do leta 1950 ko je bil povabljen od Odbora za Svobodno Evropo v USA. Od svojega prihoda v Severno Ameriko pa vse do leta 1957 je bil pok. dr. Kuhar šef sekcije za jugoslovanski tisk ter je za dr. Krekom prevzel tudi urejevanje znanih biltenov Odbora za Svobodno Evropo. Tudi na tem položaju je dr. Kuhar pokazal svoje velike časnikarske sposobnosti ter je vedno znal iz množice gradiva, s katerim je razpolagal, izbrati tisto, ki je bilo najbolj značilno ter je v najbolj objektivni luči prikazovalo gledanje raznih svetovnih — zlasti ameriških — osebnosti na sedanjo politično stvarnost v domovini. V zadnjih dveh letih je pok. Kuhar poleg svojega dela pri Free Europe deloval tudi kot hišni kaplan v zavodu za žene Regina Coeli v Bell Harbor, Queens, Long Island. Tu je vsak dan maševal, opravil še ostale dušnopastirske dolžnosti, nato pa se vrnil na delo v urad v Manhattan.

V zadnjih letih se je pok. dr. Kuharju zdravstveno stanje precej poslabšalo. Bolehal je namreč že dolgo vrsto let na sladkorni bolezn. V zadnjem času je tožil, da mu je začel pešati tudi vid. V ponedeljek dne 27. oktobra t. l. ga je zadela kv. Takoj so ga prepeljali v bolnišnico sv. Vincencija, kjer je v sredo dne 29. oktobra t. l. okoli pete ure zjutraj umrl.

Škofa dr. Gregorija Rožmana v Clevelandu je o Kuharjevi smrti telefonično obvestil pokojnikov osebni prijatelj dr. Andrej Farkaš, župnik pri Sv. Križu v Bridgeportu, Conn.

Pogreb je bil v soboto 1. novembra t. l. v Bridgeportu. Vodila ga sta škofa dr. Gregorij Rožman in Lawrence J. Shehan.

Slovenci bodo pok. dr. Kuharja ohranili v hvaležnem spominu za vse, kar je zanje storil zlasti med vojno in po drugi svetovni vojni, ko je vse svoje velike sposobnosti ter odlične zveze, ki jih je imel v svobodnem svetu, izrabil za borbo proti sedanjemu komunističnemu nasilniškemu režimu doma ter resnično osvoboditev slovenskega naroda.

Zlasti se bodo vedno toplo spominjali svojega umrlega dragega tovariša svobodni slovenski časnikaški. N.p.v.m.

ARGENTINA

V Argentini se bje boj za petroleje. Vlada dr. Frondizija hoče doseči povečanje petrolejske proizvodnje do take višine, da bi deželi ne bilo treba več uvažati te dragocene tekočine, za katero mora vsako leto plačati več sto milijonov v tujih devizah. Skoro ravno toliko kolikor znaša njen vsakoletni deficit v proračunu. Ker dežela sama ne zmora tako velikih kapitalov, ki so potrebni za izvedbo teh velikih načrtov, se je dr. Frondizijeva vlada odločila za pomoč inozemskega kapitala. Drž. petrolejska družba YPF — je že sklenila vrsto pogodb z raznimi severnoameriški petrolejskimi družbami.

Političnim nasprotnikom sedanje vlade seveda ne gre v račun, da bi dr. Frondizij uspel. Kajti izvedba teh načrtov bo predstavljala tako silen napredek v razvoju argent. gospod. in industrijskega ter socialnega življenja, da bo vladno stranko močno utrdila na oblasti in v zaupanju ljudi. Zlasti pa so proti tisti, ki jim ni do tega, da bi se uredile gospodarske razmere in zboljšala življenska raven — to so komunisti, z njimi pa peronisti, ki še vedno sanjajo, da bodo priklicali nazaj stare čase. Oboji so v zadnjem času nahujskali delavstvo in uslužbenstvo Drž. petrolejske družbe v provinci Mendozii, da je ustavilo delo v petrolejskih obratih. S tem so povzročili veliko škodo. Začelo je primanjkovati plina in petroleja, ki je poleg elektrike in plina glavno kurivo v Argentini. Vsa prizadevanja, da bi se delavstvo vrnilo na delo, so ostala brez uspeha. Zato je v nedeljo zvečer govoril predsednik dr. Frondizij. Naglasil je, da je to zadnji poziv stavkarjem. Če ga ne bodo poslušali, potem bo morala vlada seči po sredstvih, za katera se ne navdušuje, pa jih bo morala uporabiti za zaščito koristi ljudstva in za zavarovanje narodnega premoženja. Dr. Frondizij je odkrito povedal, da so za vso to akcijo zlasti komunisti in peronisti, ki sedaj skušajo, z nasiljem odgovarjati na vse zakone, ki jih je sedanja vlada izdala zgolj njim v prilog. Naglasil je dalje, da sedanja stavka v Mendozii nima ničesar skupnega z gremializmom. Je čisto navaden upor proti oblastem. Kajti zakon točno določa katera so naloge gremijev in točno odreja dolžnosti vlade. Gremiji imajo pravico do stavke, vlada pa dolžnost za zavarovanje javnega reda. Sedaj nastopa čas, ko se bo moral vsak Argentinec odločiti ali za upor, ki ga na razne načine skušajo povzročiti komunisti, ali za peroniste, ki bi radi postavili nazaj svojo diktaturo, ali pa za svobodo in demokracijo ter red in nemoteno delo. Argentina ne želi anarhije. Dr. Frondizij je svoj odločen govor zaključil z zadržilom, da bodo državljani še naprej uživali vse svoje pravice, vlada bo pa na drugi strani uporabila silo zakona in oblasti za ohranitev reda ter javnega miru v deželi.

Vlada je že za 30 dni proglasila obsedeno stanje. Policija je zaprla veliko komunistov in peronistov.

skem parlamentu in predsednik njihovega Jugoslovanskega kluba. Dne 19. oktobra je Narodno Veče že odklonilo cesarjev manifest in ponudbo. Odgovorilo mu je, da zahteva "zedinjenje celega našega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov na vsem njegovem etnografskem ozemlju brez ozira na kakršnekoli pokrajinske ali državne meje v eno, enotno, popolnoma suvereno državo". Že dne 20. oktobra, ko je postalo znano, da je ameriški predsednik Woodrow Wilson zavrnil avstrijski predlog za premirje, se je Zagreb okrasil z zastavami in priredil manifestacije, ki so pomenile prelom Hrvatov z Madžari in monarhijo. Istega dne je deželni odbor kranjski napravil sklep, da se stavi brezpogojno na razpolago Narodnemu Veču v Zagrebu. Dne 28. oktobra je Narodni Svet v Ljubljani odredil, da bodi slovensčina uradni jezik v vseh uradih in učni jezik v javnih šolah. Za zedinjenje s Srbijo se je Narodno Veče izjavilo dne 19. hrvaški sabor pa dne 29. oktobra. Prestolonaslednik Aleksander je dne 1. decembra v Beogradu razglasil zedinjenje in nastanek Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Nova država ob severovzhodnih obalah Jadranskega morja na ozemlju od Triglava do Dobruđe je prišla nam Slovincem kot sad in posledica stoletnih narodnostnih teženj, gibanj, trenj in prizadevanj. Slovenci smo jo toliko bolj sprejeli kot odrešilo, ker je do poslednjega trenutka bila velika nevarnost, da bomo prisiljeni ostati v Avstriji ali pa si nas bodo razdelili Italijani in Nemci.

Narodni prepored je pri Slovincih oživil zavest slovanske in še posebej jugoslovanske skupnosti. Naseljeni na stikališču treh največjih evropskih ras, oddaljeni in oddeljeni od drugih slovanskih narodov kot daleč v zapad potisnjena predstraža, smo hitro čutili močnejši pritisk združenega nemštva in zedinjene Italije. V obrambo in zavarovanje pred obema smo Slovenci zahtevali zedinjeno Slovenijo in iskali politično naslonitev in povezanost s Hrvti in Srbi, kakor je pisal Andrej Einspieler v listu Slovenija leta 1849: "Narava, korist in kri nam Slovincem kažejo proti jugovzhodu".

Ko so leta 1866 prišli beneški Slovenci pod Italijo, ko je bilo vedno bolj očito, da Italija sega tudi po Gorici in Trstu, in ko je na drugi strani Bismark presenečal Evropo s svojim zedinjenjem Nemcev in uvajanjem Nemčije kot velesile na kontinentu, je Luka Svetec izrazil splošno mnenje, ko je pisal Josipu Vošnjaku: "Le narodnost bi nas mogla rešiti nemškega potopa, naša jasna, določna, z južnimi Slovani v zvezi stoječa narodnost bi dobila zagovornike."

V takem vzdušju in miselnosti je prišlo 6. decembra 1870 v Ljubljani do sestanka slovenskih, hrvaških in srbskih političnih zastopnikov. Sklenili so in objavili med drugim tudi naslednja značilna sklepa: Prvo: "Južni Slovani, ki žive pod raznimi imeni Slovencev, Hrvatov in Srbov v deželah habsburške monarhije, čutijo dandanes enake narodne potrebe. Da se jim zadovolji in tako zagotovi narodni obstoj, zedinjujejo oni

vse svoje moralne in materialne moči ter jih hočejo uporabiti za svoje edinstvo na književnem, gospodarskem in političnem polju". Drugo: "Južni Slovani habsburške monarhije bodo pomagali v enakih potrebah svojim bratom ostran meja, ki so z njimi enake narodnosti". Jurčič je tedaj zapisal, da bomo "Slovenci radi sprejeli vsako kombinacijo, ki bi zedinila vse slovenske dežele in jih naslonila kot enakopravno edinico na jugoslovanstvo".

To je v bistvu ostal nespremenjen slovenski program vse do uresničitve leta -1918. Sprejele in proglašale so ga vse politične stranke in vsi vidnejši slovenski javni delavci.

Zgodovina slovenskega naroda v 19. stoletju se čita kot popis boja za staro pravdo. Desetletje za desetletjem je posvečeno utrjevanju slovenske narodne zavednosti in oblikovanju naroda v politično zrelo edinko. Neprestani boji z nemško-avstrijsko državno centralo in absolutizmom, so pospeševali upornost in silili narod naš k iskanju zaveznikov in pomoči. Razprava o odnosih Slovencev napram Hrvatom in Srbov, gojitev dejanske vzajemnosti in zaveznitva z njimi gre zato vzporedno z narodno prubudo.

Spomnimo se le na dolgotrajne in živahne razprave o skupnem jeziku in pisavi, na ilirsko gibanje in sentimentalno sanjavo slovanofilstvo, v katerega so mnogi gradili pravljicne gradove. Prehodno pestro vrsto slovenskih taborov ali čitajmo govore slovenskih parlamentar-

Novice iz Slovenije

Prelat dr. Matija Slavič umrl. Tako se glase najnovejša poročila iz domovine. Pokopali so ga v njegovem rojstnem kraju v Križevcih pri Ljutomeru.

V Ljubljani sta umrla znana slov. zdravnik dr. Bogdan Derč, specialist za otroške bolezni in dr. Ješe, znani slov. okulist.

Umrla so. V Ljubljani: Franc Mikuz, upok., Zofija Vanič, roj. Geiger, Emi Schwentner, upok., Karolina Oprčkal, uslužbenka poliklinike, Marija Mejač roj. Kuhar, Franc Hudovernik, bolničar, Drago Antolek, Franc Orehek, ravnatelj Vzajemne pos. v p., Jože Vrhovc, Franc Kobal, upok. Zvonko Trobec, uslužb. tov. TOS in Francka Korbar, roj. Tratnik v Domžalah, Janez Pogorelec iz

Strug, Albina Fras, roj. Mohorič v Št. Vidu, Alojzija Čretnik, roj. Mešterhazi v Murski Soboti, Marija Mejač, roj. Kuhar, pos. v Zalogu, Anton Praprotnik na Malem vrhu pri Šmarju, Miha Pušnik v Zagorju, Marija Stražar, roj. Pavlič na Brdu pri Lukovici, Jože Pistotnik, uslužb. elektrarne v Trbovljah, Lovrenc Postl v Slovenj Gradcu, Marija Ponikvar, roj. Rossi v Rodežu, Katarina Tusulin, roj. Vogrič v Črnomlju, Leopold Nagode, biv. trgovec v Slov. Konjicah, Leopoldina Vrečko, roj. Žogan, gost. in pos. na Trški gori, Iza Vidmar, roj. Štuhec v Ptuj, Marica Kikl, roj. Filipič, učit. v p. v Mariboru, Mihael Štrekelj na Komnu, Franc Malnič, biv. odvetnik v Domžalah in Tilka Češark na Bledu.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Proslava 70 letnice Stanka Majcena

Literalni odsek Slovenske kulturne akcije je v soboto dne 8. nov. priredil v salonu Bullricha proslavo ob priliki 70. letnice pisatelja — dr. S. Majcena, bivšega ministrskega načelnika v Beogradu in podbana v Ljubljani. Predaval je dr. Tine Debeljak, bivši urednik Doma in sveta, ki je poudaril potrebo po tej proslavi prav zato, ker je Majcen eden najmanj popularnih slovenskih pisateljev in najmanj znan, da si je njegova čena velika, in vedno bolj raste v očeh sodobnikov, ki ga smatrajo za svojega predhodnika.

Debeljak je orisal njegovo delo od Zore do Bogarja Meha, preko Doma in sveta, Mladice in knjižno izdanih dram do zadnje Matere, ki je bil igrana v Ljub-

Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1959 bo nudil obilo zanimivega branja. Saj bo obsegal 288 strani. Krasile pa ga bodo številne slike iz najrazličnejših krajev sveta.

Vsako bo našel v njem nekaj, kar ga še posebej zanima.

Gospodarstveniki bodo z zanimanjem brali razpravo **Od petletke do petletke**, iz katere bodo dobili gospodarsko sliko sedanje Slovenije.

Ljubitelji narave bodo uživali ob branju **Bertoncljevega dnevnika** iz Antarktike, kjer na preprost, a zanimiv način opisuje življenje članov znanstvene ekspedicije v snežnih rojih, pri mrazu, ki dosega nad 50 stopinj pod ničlo.

Ob 40. letnici slovenske osvoboditve je napisan članek o **junaštvih Franja Malgaja** v borbah za slovensko Koroško.

In cela vrsta drugih člankov!

Otroci so dobili posebno darilo: Celotno poglavje pesmi in povesti **Mirka Kunčiča** in drugih mladinskih pisateljev z lepimi ilustracijami.

Pa še povesti, črtice, pesmi, opis novih krajev in novih ljudi, izseljenški letopis itd.

Pohitite s prednaročilom in predplačilom!

cev, letopise čitalnic ali liste, ki so nastajali drug za drugim v raznih delih Slovenije, vse se zlije v veličastno delo kladivarjev, ki so klesali slov. politični obraz in mu vivali upanje v zanesljivo bodočnost z obračanjem pogleda na široki slovanski jug.

Vse, prav vse, kar se je dogajalo med Hrvati in Srbi, je našlo v tej luči odmev in živ interes med Slovenci. Nasilja bana Khuen-Herderwary-ja na Hrvaškem, so dvignila proteste slovenskih politikov, usoda Bosne in Hercegovine je bila v razpravi deželnega zbora v Ljubljani in v delegacijah v Budimpešti, zmagave in upori Srbov proti Turkom so neverjetno dvignili upanje, da se narodno vstajenje vseh Slovanov na jugu Evrope hitro približuje.

Gregorčič, Jurčič, Stritar, Miklošič, Kopitar, Fekonja, Podkrajšek, Perušek, Maselj-Podlimbarski, Aškerc, Oblak, Murko in Bezenšek naj bodo omenjeni kot slavisti, pesniki in pisci, ki so posebno radi posvečali svoje moči in dela krščanski raji na slovanskem jugu in idealom njenega vstajenja.

Ob vstopu v dvajseto stoletje so bili ljudje in razmere pripravljene za konkretnije narodno politično delo. Slovenci smo imeli svojo politično in kulturno organizacijo, svoje časopise in knjižne založbe in lepe začetke svoje lastne združne, denarne in gospodarske organizacije. Mladina je šla drzno naprej. Ko je leta 1903 srbski kralj Peter potoval preko Dunaja, so ga na železniški postaji pozdravili slovenski, hrvaški

in srbski študentje z vzkliki: "Živel jugoslovanski kralj". V istem duhu in smislu sta novega kralja v Belgradu pozdravila tudi oba glavna slovenska lista v Ljubljani "Slovenec" in "Slovenski Narod". Kronanju v Belgradu so prisostvovali tudi slovenski odposlanci z zdravnikom dr. Šlajmerjem na čelu.

Ko je Avstro-Ogrska leta 1908 anektirala Bosno in Hercegovino, so slovenski politični ljudje nastopili čudovito odločno za pravice tamkajšnjega ljudstva. Dr. Korošec je zahteval takojšno izvedbo agrarne reforme. Predsednik kluba slovenskih poslancev v dunajskem parlamentu dr. Šušteršič je izjavil: "V zvezi z Bosno in Hercegovino jugoslovansko vprašanje sedaj naravnost vpije po rešitvi. Bosna in Hercegovina imata popolno pravico, da se združita z ostalimi jugoslovanskimi pokrajinami v eno državno pravno telo. Mi Jugoslavo tito zahtevamo kot našo narodno in zgodovinsko pravico." Dr. Janez Krek je v isti debati koncem svojega govora, ki je odmeval po celi monarhiji, vzkliknil: "Bolj kot kdaj poprej čutimo, da smo Slovenci del skupnosti s Srbi in Hrvati, čutimo, da moramo ustvariti veliko jugoslovansko državo." Nekaj mesecev kasneje je v deželnem zboru v Ljubljani Krek govoril še odločneje: "Poglejte na zemljevid. Tu teče Sava, hči našega Triglava. Ozemlje, ki ga napaja in odkoder dobiva svoje pritoke, sega od nas tja proti Bošni. Vsa Slovenija in Hrvaška, velik del Štajerske, prav naš del, velik del Koroške, kjer živi naš narod, tvorijo e-

bornice pa so na njen podale poročila o izvršenem delu in prtekli poslovni dobi. Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednica gđ. Mara Bidovec, podpredsednica gđ. Marjetka Železnikar, tajnica gđ. Majta Pahor, blagajničarka gđ. Barbka Maček, kulturni referentki: gđ. Tina Vombergar in gđ. Marija Krošelj, športne referentke gđ. Olga in Alenka Prijatelj ter gđ. Anica Mehle, pevski referentki gđ. Anka Savelli in gđ. M. Babnik, gospodinja gđ. Jožica Mehle. V nadzornem odboru je gđ. Martina Mizerit.

OSEBNE NOVICE

Družinska sreča. V družini g. Mihe Smersuja in njegove žene g. Nataše, roj. Zajc, se je rodila hčerka Alenka. Čestitamo.

Poroka. V baziliki Ntra Señora de Buenos Aires sta se 8. novembra poročil g. Benedikt Alojzij Rozina s Marijo Cristino Garcia Ramos. Mladi par je poročil g. direktor A. Orehar, za prič. sta bila nevesti njen oče José Garcia Perez, ženinu pa njegova mati Pavla Rozina.

SAN JUSTO

Proslava dveletnice blagoslovitve Našega doma

V nedeljo 9. nov. so imeli Slovenci v San Justo in okolici zopet svoj dan. V velikem številu so se zbrali v svojem društvenem domu ter so v njem s celodnevno prireditvijo proslavili II. obletnico blagoslovitve tega doma.

Slavnost se je začela dopoldne ob desetih z dvigom argentinske in slovenske zastave na drog. Predsednik zdruge Naš dom Lojze Zakrajšek je pozdravil zastopnike društev, organizacij in zbrane rojake ter se zahvalil še župniku Novaku in učiteljici gđ. Angelici Klanškovi, ki v domu poučujeta okoli 70 slovenskih otrok za ves njen napor. Zahvalo je izrekel tudi vsem ostalim, ki podpirajo prizadevanja Našega doma.

Pevski zbor iz San Justa je pod vodstvom Štefana Drenška zapel pesmi "Bog in Slovenija" ter "V Korotan", nakar je sledilo rajanje deklie iz šolskega tečaja. Deklice so nastopile kot kuharice ter žele za svoj nastop lepo priznanje.

Tajnik Našega doma Srečo Belič je prebral pozdravno pismo Društva Slovencev, nato pa zgoščeno podal pregled izvršenega dela. Naglašal je napore, ki so jih člani in prijatelji doma vložili v ureditev prostorov, ter poudaril dejstvo, da Dom izpolnjuje v polni meri nalogo, ki si jo je postavil, da hudi prostore slovenskim otrokom in slovenski mladini ter da postane središče in drugi dom vseh Slovencev v San Justo in okolici. Naslednjo točko so imeli zopet otroci. Pod vodstvom gđ. Klanškove so nežno zapeli pesmice "V dolnici prijetni", "Bog je ustvaril zemljico", "Škrjančki nam pojo". Za malimi pevci so nastopili mladi slovenski vojški iz šolskega tečaja. Strumno so korakali ter peli pesem "Mi smo vojaki, korenjaki". Ljubek je bil nastop deklie, ki so pesale in pelevale kolo. Zadnjo točko na dopoldanski proslavi je pa imel znova pevski zbor. Zapel je pesmi "Tam na vrtni gredi", "Luna sije" in "Mlatiči". Navzo-

USPEH SLOVENSkih AKADEMIKOV PRED MEDNARODNO JAVNOSTJO

Kot smo poročali, so se slovenski akademiki pred letom dni povezali z akademiki drugih dežel iz za železne zavese v skupno organizacijo FEDECE (Federación de Estudiantes Exilados del Centro y Este de Europa). Glavni namen tega društva je spoznavanje posameznih narodnosti med seboj in študij njihovih problemov. Že prej je predaval madžarski akademik o njihovi revoluciji, ki se je je sam udeležil, zdaj pa je prevzel SKAD na svoje rame nalogo, da dostojno predstavi Slovenijo drugim narodnostim v FEDECE.

S posredovanjem slovaških študentov jim je v ta namen prepustil dvorano Slovaškega kulturnega kluba njegov predsednik g. Jožef Liška. V tem domu, na ulici Marmol 629, je bila v nedeljo, 9. t. m. zvečer akademija, na katero je prišlo nad 150 članov organizacij iz FEDECE. Že programi, narejeni po zamisli Jurija Vombergarja in Janeza Peršuha, so vzbujali veliko zanimanja zaradi svoje originalnosti. Še bolj pa je vse privlačevala razstava svobodnega slovenskega tiska v Argentini, Ga. Zora Peršuhova in gđ. Mirjanka Bajlec, Majda in Veronika Hren ter Marjeta Smersu so lepo razporedile knjige, revije in liste, ki so jih za to priliko posodile založbe Svobodna Slovenija, Slov. kulturna akcija, Duhovno življenje, Družabna pravda in Slovenska beseda. Vsi so tako še pred pričetkom akademije dobili lep

čiji rojaki so pevce za lepo odpete pesmi nagradili s toplim odobravanjem.

Po končanem dopoldanskem sporedu je bila v domu pripravljena pogostitev vseh otrok.

Popoldanska prireditev se je začela ob pol štiri. Na sporedu sta bili na gradno kegljanje posameznikov in mednarodna tekma v odbojki. Prvo nagrado za nagradno kegljanje je dobil Edo Vrečer, drugo Matež Vodnik, tretjo pa Janez Janežič. Mednarodni tekmi v odbojki med moštvom Našega doma in Ukrajinskim klubom Renacimiento so številni rojaki sledili z napeto pozornostjo. Zmagali so Sanjuščani z rezultatom 2:1. V moštvu Našega doma sta nastopila kot gosta iz moštva SFZ Jože Prijatelj in Janez Knap.

Po tej tekmi se je na veselilnem prostoru Našega doma razvila prijetna družabna prireditev, ki je v veseljem razpoloženju trajala v večerne ure. Za dobro razpoloženje je poskrbel tudi orkester Moulin Rouge. Udeležba na družabni prireditvi je bila velika, tako, da so bili vsi prostori, v Našem domu tesno zasedeni.

LANUS

Poroka. V soboto 8. novembra sta se v kapeli Marije Kraljice poročila poznana kraljevna javna delavca g. T. Drakslar in gđ. Ivana Suhadolnik. Ženinu je bil za prič. njegov oče, nevesti pa njen stric g. Anton Zajc. Mladi par je poročil č. g. vikar Janez Petek CM. Svatbeno slavje je bilo na nevestinem domu. Novoporočencema želimo obile sreče in božjega blagoslova.

Vsak teden ena

TA VINČEK JE ZA RAJŽO...

Ta vinček je za rajžo, nam fantom da korajžo. Oj, vinček moj, ti rajžal boš z menoj.

Predno ga ven popijem, se mu en mal odkrijem. Zahval'no ljubega Boga, ki nam ga piti da.

vtis o naši kulturni delavnosti. Akademija je potekala gladko, za kar gre hvala tehničnemu vodji g. Janezu Peršuhu, napovedovalki gđ. Marjeti Smersu in drugim slovaškimi akademikom.

Program je začel predsednik SKAD g. Franc Bajlec, ki je v kratkih besedah predstavil Slovence in razložil namen večera. Nato je zbor Slovenske fantovske zveze pod vodstvom g. J. Malovrha pel slovenske narodne pesmi. V splošno zadovoljstvo je zapel Slovenec sem, Jaz pa moj gvažek. Dobar večer, Ja pobč, kna lumpej in Ob večerni uri. Na vztrajno ploskanje je dodal še žabe, Vsi navzoči so izražali presenečenje nad lepim petjem in melodijami pesmi. Nato je solist g. Vinko Klemenčič ob spremljavi gđ. Ange Savelli zapel Gor čez izaro, Kje so tiste stezice in še dodal izven programa Vno, za kar je žele veliko pohvalo.

Ker je Slovenija raznim narodom bolj malo poznana, je g. Vital Ašič predaval o slovenski zgodovini. Najprej o kritičnem geopolitičnem položaju naše domovine, nato o Karantaniji, nemškem nadvladju in o Jugoslaviji. Zanimanje za ta govor je bilo veliko, ker so drugi narodi imeli več ali manj podobno zgodovino. Za tem so sledile klavirske točke. Gđ. Anka Savelli je zaigrala Zagorsko, gđ. M. Debeljak pa Spomin na prvi ples in Slepce. Navzoči so nagradili mladi pianistki s ploskanjem.

Po odmoru je govoril g. Tine Debeljak ml. o borbi Slovencev proti komunistom, od razpada Jugoslavije do Vetrinjske tragedije. G. V. Voršič je nato komentiral izbrane slike iz Slovenije kakor tu-Marian Trtnik. Vmes je vpletel zemljiško optične slike, ki jih je posodil g. ljevis in ekonomski položaj Slovenije.

Kot zadnja točka je slovenska folklorna skupina pod vodstvom g. Janeza Bitenca zaplesala dva narodna plesa, ki sta tudi bila vsem zelo všeč.

Slovenec se je zahvalil blagajnik FEDECE g. Bohdan Koval in izrazil željo, da bi tudi drugi večeri enako uspeli. Nato so slovenski akademiki ponudili vsem zbranim koktajl, na kar se je razvil ples.

Pri tej priliki je treba poudariti, da je pripomoglo k uspehu večera največ iskreno sodelovanje vseh akademikov in članov SFZ in SDO. Tako je združena slovenska mladina lepo izpolnila težko nalogo. SKAD je dobil novo izkušnjo, pokazala pa se je tudi čedalje večja povezanost med člani. V treh letih je to mlado društvo tako napredovalo, da se je zdaj lahko s ponosom in uspehom pokazalo pred mednarodnim svetom, k čemur mu iskreno čestitamo.

notno ozemlje. Naša je ta zemlja. Vsak geograf jo mora oceniti kot celoto, mi pa jo v svojih srcih cenimo kot našo domovino. Pa ne le zemlja, tudi narod, ki to živi, je naš narod. Od Zilje do Črnega morja smo eno."

In v marcu, ko je pretila leta 1909 vojna med Avstrijo in Srbijo, je dr. Šušteršič v imenu parlamentarnega kluba "Slavenska Jednota" dal tole izjavo: "Prej nam nevarnost, da se bodo naši sinovi morali boriti proti lastnim bratom z orožjem v roki. Gospodje vsak izmed nas čuti globoko v svojem srcu. Čeprav Srbi nastopajo sovražno proti Avstriji, vendar na ves glas odkrito izjavljamo: Naši bratje so, naši bratje imajo pravico na naše sočutje. Ker ne bi želeli, da bi se brat boril proti bratu, že limo iz vsega srca, da se ohrani mir."

Tako bi lahko navajali govor za govorom, izjavo za izjavo, članek za člankom liberalnih, socialističnih in katoliških slovenskih politikov in javnih delavcev. Razlikovali so se v mnogih važnih podrobnostih ali o potrebi državno-politične skupnosti Slovencev, Srbov in Hrvatov so bili edini in so to politično smer drzno, svobodno in požrtvovalno zastopali nemško-avstrijski vladi v brk in navkljub tako močno, da so se okoli slovenskih parlamentarcev pogosto zbirali zastopniki vseh, ali vsaj mnogih slovanskih narodov dvojne monarhije.

Balkanska vojna z zmagami krščanskih držav, zlasti Srbije nad Turki, je vzbudila med Slovenci val občudovanja in navdušenja za zmagovite Slovence

Ivan Cankar je tedaj zapisal: "Slovenci smo ud velike družine, ki stanuje od Julijskih Alp do Egejskega morja; slabič je videl, da je brat močan in je začel upati vase in svojo prihodnost."

Prvo svetovno vojno so avstrijski Nemci takoj od začetka smatrali kot vojno med Slovanstvom in Germanstvom. Z vsemogočno vojaško oblastjo so skušali zatreti vse pojave narodnega življenja, ki bi ne bilo všeč Nemcem. Najhuje so trpeli Slovenci ob narodnih mejah na Koroskem in Štajerskem. Nemci so delali načrte kako bodo po vojni zavladovali v vsej Srednji Evropi in iztrebili male slovanske narode.

26. aprila 1915 je bil sklenjen Londonski pakt, v katerem so Anglija, Francija in Rusija obljubile Italiji južno Tirolo, Goriško, Trst, Istro in severno Dalmacijo. Slovenci smo odtlej imeli na vsaki strani po enega sovražnika: med centralnimi silami Nemce, pri zapadnih zaveznikih Italijane. Slovenci so umirali na vseh frontah za tuje interese. Nekaj kritičnosti slovenskega položaja bomo morda začutili, če omenimo vsaj tole: Ruski zunanji minister je izjavil: "Če bi bilo treba, da se ruski narod bori pol dneva za osvobodjenje Slovencev, bi jaz ne bil za to." Anglež Seaton Watson je v svoji knjigi "O jugoslovanskem vprašanju" izrecno zapisal, da se na Slovence ni nič oziral, ker je iz nujnih strateških in geografskih razlogov zelo malo verjetno, da bi bili sprejeti v jugoslovansko državo kakršnokoli že bo." Dalmatinski poslanec Tresič-Pavičič je pisal v itali-

janskih listih, da "v jugoslovanskem vprašanju ni treba upoštevati izumirajočega naroda Slovencev, ki je neznamen in se ne more obrzdati niti proti Nemcem, niti proti Italijanom, ki si ga bodo pač razdelili". Tako stališče ni bilo mnenje posameznika. V diskusiji o ljubljanskem programu nekaj desetletij prej je celo srbski list "Zastava" v Novem Sadu zastopal stališče, da je treba "delati za osvobodjenje Srbov in Hrvatov, Slovence in Čeha pa prepustiti Prusom, da se sami varujejo, kakor morejo. Za osvobodjenje bodo ti prišli na vrsto šele, ko bo Rusija osvobila vse Slovence."

Zato je razumljiva opomba, ki je bila zapisana v listu "Napredna Misel" spomladi leta 1913: "Mi Slovenci naj bi bili torej daritveni kozel za uresničenje ideje jugoslovanskega edinstva. Razdelili bi nas, en del bi vzeli Nemci, en del Italijani, en del pa še bogve kdo. "Slovenec" je leta 1914 opozarjal: "Razpad Avstrije bi pomenil, da bodo Slovence razdelili kakor Gospodov plašč pod kržem".

Dasi je bila bojazen pred razdelitvijo slovenskega ozemlja ob rojstvu Jugoslavije velika in opravičena, je bilo prepričanje, da je narodna rešitev možna samo v skupnosti južnih Slovanov tako močna, da je mladina vseh taborov nevrzdno gnala v to smer in da so največji Slovenci tistih dni zvesto in nemahljivo vodili narodovo usodo v ta pristan.

7. decembra 1914 je srbska vlada pred narodno skupščino v Nišu proglasila voj-

SLOVENCI PO SVETU

Znani slovenski umetnik Božo Kramolc znova razstavlja. Tokrat lesorez. Razstavo so odprli dne 11. nov. v Hart House v Torontu. Odrpta bo do 1. decembra t. l.

USA
V Washingtonu sta si ustvarila družinsko življenje Erik A. Kovačič in gđ. Nikola B. Pogačar.

V Čikagu sta se 20. septembra poročila Tone Štrukelj in gđ. Mimi Željko. Poročne obrede je opravil župnik iz Emily Rev. Janez Dolšina, za pričič sta pa bila Frank Vavpotič in Jože Bernik.

Na občen zboru pevskega zbora Korotan je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik Jože Odar, podpredsednik Mary Prince, tajnik Jože Likozar, bla-

gajnik Vida Bajda, odborniki pa Rada Adamič, Milena Dolenc, Maruška Hren, Andreja Stanonik, Blanka Tonkli, Ivan Hauptman, Frank Lovšin, Lojze Mišmaš, Branko Pogačnik, Vid Slemec in Jure Švajger.

ZBORNİK - KOLEDAR Svobodne Slovenije za leto 1959 je že v tisku

Kljub izredno povišanim tiskarskim stroškom Zbornik-Koledar za leto 1959 po obsegu ne bo nič manjši kot v prejšnjih letih.

Kdor ga bo naročil in plačal v prednaročilu do konca novembra t. l. bo plačal zanj izjemno ceno \$ 92.—

Prednaročila in predplačila sprejemajo:

Dušnopastirska pisarna, Ramon Falcon 4158, Bs. Aires; Društvo Slovencev, Ramon Falcon 4158, Bs. As.; Gđ. Mara Bidovčeva, San Justo; G. Ivan Lužovec, Slovenska vas, Lanus; G. Lojze Erjavec, Alvarado 350, Ramos Mejia; G. Pavle Homan, Temple 2147, Munro; G. Ivan Žnidar, brivnica in parfumerija "Los Alpes", C. Drysdale 5614, Carapachay; G. Mirko Kovač, Florida; G. Andrej Krošelj, Ventura Bustos 1863, Castelar; G. Simon Rajer, Alsina 1418, 6. nadstropje, pisarna 3, Capital; Nande Česarek; G. Silvo Lipušček, urarna in zlatarna, Provincias Unidas 3616, San Justo; G. Mimi Martinčič, Lomas del Mirador; G. Boleslav Cvetko, Berazategui.

Po pošti naslavlajte prednaročila in predplačila na naslov *Eslovenia Libre*, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires. Za pošiljatev po pošti priložite za ovojnico, poštino in priporočnino še 8 pesov.

Zanesljiva žena dobi takoj zaposlitev pri manjši družini s stanovanjem. Plača \$ 1.000.— Javiti se T. E. 792-1107
A. del Valle 737 Martinez
Serioese Frau fuer kleine Familie mit Wohnung. \$ 1.000.— T. E. 792-1107
A. del Valle 737 Martinez

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA GLEDALIŠKI ODSEK

Sobota 22. novembra 1958 ob osmih zvečer na odru župnijske dvorane v Ramos Mejia na splošno željo ponovitev ANTON TOMAŽ LINHART

"TA VESELI DAN ali MATIČEK SE ŽENI"

ENA KOMEDIJA V PET AKTIH

Režija: Nikolaj Jeločnik
Scena: arh. Marijan Eiletz
Igrali bodo: članice in člani Gledališkega odseka z gosti
Vstopnice po \$ 20.— in \$ 15.— so v predprodaji

SAMO ZA

Lažko dobiš enega od

500 lepih dobitev

Sreča išče ljudi, tebe na velikem srečovanju SDO-SFZ!

Odbor za "Slovensko hišo" vabi ob priliki druge obletnice posvetive kapele in prostorov v Slovenski hiši vse rojake iz Buenos Airesa in okolice na

CELODNEVNO ŽEGNANJE

ki bo v nedeljo 23. novembra v Slovenski hiši, ul. Ramon Falcon 4158, Buenos Aires.

Dopoldne ob 9.30 sv. maša za vse dobrotnike "Slovenske hiše". Takoj po službi božji prične družabni del prireditve. Na razpolago bodo mrzla in topla jedila ter pijače vseh vrst.

Popoldne ob 17. uri pevski in šaljivi prizori.

Ob 19. uri žrebanje loterije (rife). Deset dragocenih dobitev. Glavni dobitek talni snažilnik (enceradora). Cena srečki 5 pesov.

Rezervirajte si dan žegnanja zase in svoje družine! Slovenska hiša Vas pričakuje!

V PROSLAVO OSVOBODITVE

no kot "borbo za zedinjenje in osvoboditve vsega našega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev". Med usodnimi pogajanjimi za londonski pakt je regent Aleksander pisal rusnemu velikemu knezu Nikolajeviču, srbska vlada pa rusko vlado prosila za zagotovilo, da "bo srbsko-hrvatsko-slovenski narod zedinjen v eno državo, ne pa razdeljen na več držav."

Slovinci v Združenih Državah so se spomladi leta 1915 na vel'kem zboru v Chicagu izrekli za zedinjenje.

Misel zedinjenja je v inozemstvu zastopal Jugoslavanski odbor pod predsedstvom Hrvata Dr. Ante Trumbića. Slovinci smo imeli v njem tri zastopnike: Dr. Vošnjaka, Dr. Gregorja in Dr. Zupaniča. Pod pokroviteljstvom tega odbora so se organizirali jugoslovanski dobrovoljci. Njihova jugoslovanska divizija na srbski voški se je odlično borila na sodinski fronti.

V domovini so naši parlamentarci vodili oster boj proti medvojnemu preganjanju in zatiranju svobodnega izražanja narodnih teženj in obojali krivice absolutizma v Sloveniji in na Hrvatskem ter vojaškega režima v okupirani Srbiji.

Dunski parlament je bil razpuščen od 1914 do 30. maja 1917. Ta dan so pri prvi seji nastopili slovenski, hrvatski in srbski poslanci kot enoten Jugoslovanski klub. V njihovem imenu je predsednik Dr. Korošec prebral izjavo, ki je zahtevala "na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava naj se vse dežele monarhijske, v katerih

prebivajo Slovenci, Hrvati in Sibi zedinijo pod žezlom habsburško-lotarinške dinastije v samostojno državno telo, ki bo prosto vsakega gospodstva tujih narodov in zgrajeno na demokratičnem temelju." Ta majska deklaracija je postala najbolj znana in priljubljena listina slovenske borbe za osvoboditve. Prišla je v pravem trenutku in ljudstvo se je je oprijelo kot dobrodošle oblike, v kateri je moglo izraziti svojo željo po miru in po osvoboditvi od nemške nadvlade. Načelo samoodločbe, ki je izraženo v njej, je živo zadelo onemoglo monarhijo.

Vendar so vsenemci imeli še toliko vpliva, da niti cesar Karel ni uspel s poskusi federacije. Ministrski predsednik Hussarek je škofu Jegliču gladko in odrezano odklonil, da bi Slovenci pri kakih preureditvi Avstrije mogli priti v jugoslovansko ali drugo posebno enoto.

Dne 15. septembra 1917 je maj ka deklaracija postala slovenska plebiscitna listina. Za podpisali škofa in zastopnikov vseh političnih strank jo je podpisalo nad dvesto tisoč občin, društev, klubov in posameznikov iz vse Slovenije v dokaz, da je za deklaracijo in zedinjenje v resnici ves narod.

Spomladi leta 1917 so Združene Ameriške Države vstopile v vojno na strani Antante, v Rusiji pa je prišlo do prevrata. Ameriška vo'na napoved je bila mrtvaški zvon vsakemu upanju na zmago namštva, neposredna posledica prevrata v Rusiji pa je bila izjava zunanjega ministra Miljukova, da Rusija hoče Jugoslavijo. S tem je Rusija deloma de-

DRUŠTVENI OGLASNIK

Lepo prosimo vse člane in članice Društva Slovencev, da red občinim zborom, ki bo 30. novembra, poravnajo članarino in posmrtninski prispevek. Društvo vzdržuje pisarno, šolske tečaje revežem daje podpore in drugo zgolj s članarino.

OBVESTILA

Opozarjamo vse rojake, da bo v nedeljo 16. t. m. dohod le z ulice Monte št. 1851. S postaje v Moronu je redno dobra kolektivna zveza in samo eno in pol kvadre peš hoje do pristave. Dobitke hvaležno prejemamo tudi na prireditvi. Pridružite se tudi Vi plemenitim darovalcem in pomnožite srečolov z enim ali več dobitki.

Družabna pravda prosi vse svoje člane, naj ne odlašajo z nakupom dr. Ahčinove Socialne ekonomije. Naj store to čimprej, da omogočijo odboru, da bo plačal vsaj del dolga v tiskarni. Knjigo je mogoče dobiti v Dušnopastirski pisarni za izredno nizko ceno \$ 75.— (po pošti 8 pesov več).

Članicom in članom Mladinskih domov sporočamo, da bo redni članski sestanek v nedeljo, dne 16. nov. ob 10. uri dopoldne. Najprej skupna sv. maša v spodnji cerkvi, nato pa sestanek v gledališki dvorani.

Gospod vodja nam bo povedal zanimivosti iz Evrope ter pokazal barvaste slike iz Lurda, Bruslja ter iz prelepe Koroske. Vse članice in člane vabita.

Odbora M. D.
Slov. kult. akcija bo zaključila svoje letošnje prireditve z uprizoritvijo dramskega dela sodobnega ameriškega pisar-

telja Tennessee William Kristalna menedžerija v režiji g. Marijana Willemarta. Predstava bo 29. novembra t. l. ob 8. uri zv. v župnijski dvorani v R. Mejia.

Antona Tomaža Linharta petdejansko komedijo "TA VESELI DAN ali MATIČEK SE ŽENI", ki je pred mesecem dni pri premieri doživela tako lep uspeh, bodo članice in člani Gledališkega odseka Slovenske kulturne akcije ponovili na splošno željo v soboto 22. novembra zvečer ob osmih na odru župnijske dvorane v Ramos Mejia. Ponovitev bo v Ramos Mejia predvsem zato, da omogočimo obisk predstave še posebej rojakom iz R. Mejia, San Justa in okolišnih krajev, ki slavnostne predstave niso videli, pa tudi vsem tistim, ki se spet žele nasmejati zdravim dvotipom Linhartovega genija. Numerirane vstopnice po \$ 20.— in \$ 15.— so v predprodaji v pisarni Slov. kult. akcije, Alvarado 350, R. Mejia; v trgovini "Vesna", Bolivar 593, R. Mejia in v Dušnopastirski pisarni, Ramón

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 571282

Falcón 4158, Capital. Oskrbite si jih pravočasno, ker dvorana razpolaga z omejenim številom sedežev.

Vsemogočni je poklical 10. novembra 1958 nenadoma k sebi ljubljeno ženo, hčerko, sestro, nečakinjo, teto

Ičko Omerzu, roj. Krušič

Prijateljem in znancem jo priporočamo v molitev.

Friderik, mož; Ivana, mama;

Stana, sestra z možem Ivekom Vadjalom in otrokoma; Milan, brat; Matija in Janez Kraljič, teta in stric.

Bariloče, Buenos Aires.

Iz Bariloče je dospelo dne 10. novembra 1958 obvestilo, da je nenadoma odšla k Bogu po plačilo dolgoletna in zvesta članica Društva Slovencev

gospa Ička Omerzu, roj. Krušič,

doma iz Ljubljane.

Ohranimo jo v lepem spominu in molimo za pokoj njene duše.

Društvo Slovencev v Buenos Airesu

DRUŽABNA PRIREDITEV

SLOVENSKE BESEDE

bo v soboto 27. decembra v Santos Lugares

Mladina iz Capitala, Lanusa, San Justa, Ramos Mejia, Morona, San Martina, Floride in mnogih drugih krajev se z veliko vnemo pripravlja na svojo veliko

ŠESTO TRADICIONALNO ŠPORTNO IN DRUŽABNO PRIREDITEV S SREČOLOVOM

Kraj prireditve:

Slovenska pristava v Moronu - Castelarju, Monte 1851
Začetek družabnega dela ob 15., nastop točno ob 16. uri. V slučaju slabega vremena bo prireditvev teden dni pozneje.

VSE ROJAKE VLJUDNO VABITA S.F.Z. IN S.D.O.

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Casante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 Buenos Aires

LOJZE NOVAK

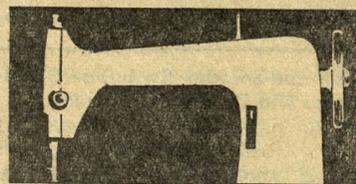
izključno zastopstvo

BUMAR, S.R.L.

Avda de Mayo 302 - T. E. 658-7083

Ramos Mejia

nudi slovenski skupnosti po najboljših cenah — tudi na dolgoročno odplačevanja — najboljše električne hladilnike, televizijske aparate, pralne stroje, štedilnike, radijske aparate, kolesa, električne črpalke za vodo, ventilatorje, šivalne stroje in vse druge potrebščine za dom.
PRIDEM TUDI NA DOM. Klicati T. E. 658-7083 ali osebno v trgovini.

EIBAR

Vse za dom!

Najfineše šivalne stroje, hladilnike, ventilatorje, učilničke, televizijske aparate Eibar de lujo, pralne stroje, najnoveše električne stroje za izdelovanje sladolea, električne stroje za šivanje Nylon nogavic, električne aparate za čiščenje stanovanj.

Vse po tovarniški ceni nudi

Novak

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

Zaradi slabega vremena 8. novembra je za ta dan napovedano

MARTINOVANJE

preloženo na to soboto dne 15. novembra 1958

ILIRIJA

(Slovenska gospodarska zadruga)

ALVARADO 350

RAMOS MEJIA

savuirala londonski pakt, ki ga tudi Združene Ameriške Države niso priznale.

V tem položaju je predsednik srbske vlade v emigraciji na Krfu, Nikola Pašić povabil zastopnike Jugoslovanskega odbora k pogajanjem o konkretni obliki zedinjenja. Kot uspeh razgovorov so podpisali 20. julija 1917 Krfsko deklaracijo, ki je postala ena temeljnih listin nastanka nove države in nosi tudi podpis Slovencev Dr. Bogumila Vošnjaka. Krfska deklaracija je zahtevala za novo skupno državo vse "ozemlje, kjer strnjeno žive Srbi, Hrvati in Slovenci" in terjala je svobodo Jadrana v očitnem protestu proti določbam Londonskega pakta.

Ko so jeseni 1917 v Rusiji zavladali boljševiki, so ponudili Nemcem in Avstrijcem poseben mir. K pogajanjem v Brest Litovsku je tudi Korošček Jugoslovanski klub poslal svoje predloge, zahteval, da smejo zastopniki dunajske vlade govoriti le v imenu avstrijskih Nemcev in da naj bodo k pogajanjem povabljeni posebni zastopniki drugih avstrijskih narodov, med njimi tudi Jugoslovancov, ki zahtevajo svojo državo.

Ker so pogajanja za mir ostala brezuspešna, je tudi Velika Antanta sklenila pritisniti Avstrijo na kolena in podprati želje njenih nemških narodov. Težave pa je delala Italija, ki je imela svoj veliki spor z Jugoslovani. Angleži so pritiskali na obe strani in dosegli, da sta Dr. Trumbić kot predsednik Jugoslovanskega odbora in Torreo kot odposlanec italijanskega ministrskega predsednika Orlanda, sklenila tale sporazum: Italija

se odrekla Dalmaciji. Obe stranki si priznata pravico narodnega zedinjenja. Medsebojne ozemeljske spore bosta reševali po načelu narodnosti in narodnostne samoodločbe. Narodnim manjšinam, ki bodo še ostale v tuji državi pa bodo zajamčene vse narodne pravice.

Dne osmega januarja 1918 je predsednik Ameriških Združenih Držav Woodrow Wilson preglašil svoj mirovni program v 14. točkah. Med njimi deveta pravi naj se "meje Italije popravijo po jasno vidnih narodnostnih črtah", deseta pa, da naj se "narodom Avstro-Ogrske nudi čim svobodnejša prilika za avtonomen razvoj".

Dr. Korošček je uporabil vsako priliko, da je ponavljal zahtevo po jugoslovanski državi in je živahno podpiral zahteve Čehov. Od Krokevoga pogreba v jeseni 1917 dalje so po Sloveniji prirejali zbornice in tabore kot manifestacije za majsko deklaracijo in narodno državo. Organizatorji jugoslovanskega gibanja med Slovenci so vrgli na to kocko vse in jih ni preplašila niti izjava ministrskega predsednika Seidlerja, ki je še 4. maja 1918 dejal v dunajskem parlamentu, da "ni izključeno, da bi se kdaj osnovala kaka jugoslovanska država vendar tudi, če se bo osnovala, ne bo obsegala tistih delov avstrijskega državnega ozemlja, ki leže na poti do Jadrana in ki so v tesni zvezi z nemškimi jezikovnimi ozemljem, pri čemer je jasno mislil le na slovenske dežele.

Zahteve avstrijskih nemških narodov so postajale vse bolj odločne. Valovanje se je dvigalo, širilo in večalo. Odkrivanje spominke plitve Dr. Jane-

zu Kreku v dneh 16 in 17 avgusta 1918 se je spremenilo v ogromno narodno manifestacijo Slovencev Hrvatov, Srbov in Čehov. Tedaj je narod pozdravil Narodni Svet za Slovenijo, ki so ga ustanovili v Ljubljani, kot narodno revolucionarno oblast.

Koncem oktobra se je avstrijska vojska sesula na vseh frontah, habsburška monarhija je propadla.

Dne 31. oktobra je na predlog Slovenskega Narodnega sveta Narodno Veče v Zagrebu imenovalo prvo narodno vlado za Slovenijo, ki je zaključila svoj prvi uradni razglas takole: "Zvesta velikim načelom, v katerih imenu smo dosegli svojo svobodo, Vam vlada obljublja, da hoče zvesto služiti narodu."

Takrat je vstala Zedinjena Slovenija, sen Slovencev izza "pomladi narodov leta 1848. Z Jugoslavijo se je rodila iz moči in uspehov narodnega prepoda in jugoslovanskega gibanja je nastala.

Duhovno moč in razpoloženje, ki je gnalo njene tvorce, je zapisal Dr. Res v obliki politične oporoke Dr. Kreka, ki je umrl leto poprej, predno je njegov narod prišel na cilj: "Vi vsi, ki ste seme izkrvavelega naroda, mislite le eno: kako boste združeni posvetili svoje moči skupni jugoslovanski državi, za njen procvit in blagostanje." Izpili so to navodilo do kraja. Dne 27. maja 1918 so vse politične stranke izjavile na cesarjev naslov: "Slovinci ne opustimo zahteve po zedinjenju, ker je prša naroda v meso in kri in ker je to edna možnost, da rešimo golo življenje". 29. oktober pa je bil praznik uspeha in zmage. (Konec)